

КРИТИКА І БІБЛІОГРАФІЯ

Ribogospod. nauka Ukr., 2019; 4(50): 123-134
DOI: <https://doi.org/10.15407/fsu2019.04.123>
УДК 016:597-12.08

Received 16.10.19
Received in revised form 01.11.19
Accepted 12.11.19

МЕТОДИ ІХТІОПАТОЛОГІЧНИХ ТА ІХТІОПАРАЗИТОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. ТЕМАТИЧНА БІБЛІОГРАФІЯ

І. Й. Грициняк, library@if.org.ua, Інститут рибного господарства НААН, м. Київ
Т. М. Швець, library@if.org.ua, Інститут рибного господарства НААН, м. Київ

Мета. Формування довідкового переліку україно- та російськомовних публікацій з питань розробки та застосування класичних і сучасних методів досліджень у іхтіопатології та іхтіопаразитології.

Методика. Під час системного пошуку у процесі підготовки тематичного переліку було застосовано як цілісний, так і вибіркового методи. Бібліографічне ядро складало виключно україно- та російськомовні наукові видання, присутні у фонді наукової бібліотеки Інституту рибного господарства НААН України.

Результати. Сформовано тематичний бібліографічний перелік публікацій загальною кількістю 86 джерел, що охоплюють часовий інтервал з 1950 по 2016 рр., та присвячені методам діагностики, профілактики та лікування захворювань риб різної етіології. Літературні джерела розміщені у алфавітному порядку за автором чи назвою, описані згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання», із урахуванням поправок (код УКНД 01.140.40), а також відповідно до вимог оформлення списку літератури за міжнародним стандартом APA style.

Практична значимість. Підготовлений список публікацій може бути використаний науковцями, практиками, студентами, до сфери інтересів яких належать питання іхтіопатології, паразитології, рибництва.

Ключові слова: паразитози риб, інфекційні захворювання риб, діагностика патологій риб, токсикози, вірусні захворювання риб.

METHODS OF ICHTHYOPATHOLOGICAL AND ICHTHYOPARASITOLOGICAL RESEARCH. THEMATIC BIBLIOGRAPHY

Ir. Hrytsynyak, library@if.org.ua, Institute of Fisheries NAAS, Kyiv
T. Shvets, library@if.org.ua, Institute of Fisheries NAAS, Kyiv

Purpose. Forming a thematic bibliographic list of publications on the development and application of classical and modern research methods in ichthyopathology and ichthyoparasitology.

Methodology. Complete and selective methods were applied in the process of the systematic search. The bibliographic core has been formed with exclusively in Ukrainian and Russian language scientific publications from the fund of scientific library of the Institute of Fisheries NAAS of Ukraine.

Findings. A thematic list of publications with a total quantity of 86 sources covering a time interval from 1950 to 2016 and concerning the methods of diagnostics, prevention and treatment of fish diseases of various etiologies has been formed. The literary sources are arranged in alphabetical order by author or title, and described according to DSTU 8302:2015 "Information and

© І. Й. Грициняк, Т. М. Швець, 2019

documentation. Bibliographic reference. General principles and rules of composition”, with the amendments (code UKND 01.140.40), as well as in accordance with the requirements of APA style — international standard of references.

Practical value. The list may be useful for scientists, practitioners, students, whose area of interests covers the questions of ichthyopathology, parasitology, and fish farming.

Keywords: fish parasites, infectious diseases of fish, diagnostics of fish pathologies, toxicosis, viral diseases of fish.

МЕТОДЫ ИХТИОПАТОЛОГИЧЕСКИХ И ИХТИОПАРАЗИТОЛОГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ. ТЕМАТИЧЕСКАЯ БИБЛИОГРАФИЯ

Ир. И. Грициняк, library@if.org.ua, Інститут рибного господарства НААН, г. Київ

Т. М. Швець, library@if.org.ua, Інститут рибного господарства НААН, г. Київ

Цель. Формирование справочного перечня украино- и русскоязычных публикаций по вопросам разработки и применения классических и современных методов исследований в ихтиопатологии и ихтиопаразитологии.

Методика. В ходе системного поиска в процессе подготовки тематического перечня были применены как целостный, так и выборочный методы. Библиографическое ядро составляли исключительно украино- и русскоязычные научные издания, имеющиеся в фонде научной библиотеки Института рыбного хозяйства НААН Украины.

Результаты. Сформирован тематический библиографический перечень публикаций из 86 источников, охватывающих временной интервал с 1950 по 2016 гг. и посвященных методам диагностики, профилактики и лечения заболеваний рыб различной этиологии. Литературные источники размещены в алфавитном порядке по автору или названию, описаны согласно ДСТУ 8302:2015 «Інформація і документація. Библиографическая ссылка. Общие положения и правила составления», с учетом поправок (код УКНД 01.140.40), а также в соответствии с требованиями к оформлению списка литературы по международному стандарту APA style.

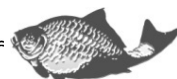
Практическая значимость. Подготовленный список публикаций может быть использован учеными, практиками, студентами, сфера интересов которых касается вопросов ихтиопатологии, паразитологии, а также рыбоводства.

Ключевые слова: паразитозы рыб, инфекционные заболевания рыб, диагностика патологий рыб, токсикозы, вирусные заболевания рыб.

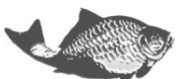
1. Аршаница Н. М. Вопросы эпизоотологии, диагностики и профилактики болезни плавательного пузыря карпа : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. биол. наук. Ленинград, 1970. 20 с.
2. Аршаница Н. М. Эпизоотология и методы диагностики болезни плавательного пузыря карпов // Известия ГосНИОРХ. 1969. Т. 65. С. 245—252.
3. Аршаница Н. М., Ляшенко О. А. Патологоанатомический метод исследования токсикозов рыб // Рациональное использование пресноводных экосистем — перспективное направление реализации национального проекта «Развитие АПК» : Междунар. науч.-практ. конф., 17-19 дек. 2007 г. : матер. и докл. Москва : Россельхозакадемия, 2007. С. 112—115.
4. Асадчая Р. Л. Экспресс-диагностика и способы профилактики бактериальных инфекций растительноядных рыб // Рыбне господарство. 2004. Вип. 63. С. 7—9.
5. Бауер О. Н., Лопухина А. М. Методика изучения влияния паразитов на

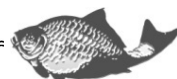
- продуктивность рыб в пределах ареала // Типовые методики исследования продуктивности видов рыб в пределах их ареалов. Ч. 1. Вильнюс : Минтис, 1974. С. 132—141.
6. Болезни рыб в аквакультуре России: практическое руководство / Воронин В. Н. и др. Санкт-Петербург : ГосНИОРХ, 2011. 264 с.
 7. Борисова М. Н., Скачков Д. П., Скворцова Ф. К. Филометроидоз карпов: эпизоотология, диагностика, методы лечения и профилактика // Рыбное хозяйство. 2009. № 1. С. 89—91.
 8. Борьба с апиозомозом и эпистилозом рыб при искусственном выращивании : методические указания / сост. Банина Н. Н. Ленинград : ГосНИОРХ, 1979. 9 с.
 9. Бреев К. А. Применение математических методов в паразитологии // Известия ГосНИОРХ. 1976. Т. 105. С. 109—126.
 10. Ващенко А. В., Мокрієва Н. Б. Полімеразна ланцюгова реакція — перспективний метод діагностики інфекційних хвороб об'єктів аквакультури // Проблемы аквакультуры и функционирования водных экосистем : Междунар. науч.-практ. конф. молодых ученых, 25-28 февр. 2002 г. : матер. Киев : Институт рыбного хозяйства УААН ; Национальный аграрный университет, 2002. С. 145—146.
 11. Ващенко А. В., Харкавлук Н. Є. Методи виділення фагів *Pseudomonas* від риб різних регіонів України // Рибогосподарська наука України. 2008. № 4. С. 110—113.
 12. Владимиров В. Л. Метод длительной задержки антибиотиков в организме рыб // Известия ГосНИОРХ. 1969. Т. 69. С. 76—82.
 13. Временная инструкция о мероприятиях по предупреждению и ликвидации болезней прудовых рыб. Кишинев : Министерство сельского хозяйства МССР, 1958. 48 с.
 14. Временные рекомендации по профилактике протозойных болезней рыб / сост. Панасенко В. В., Афанасьев В. И., Сулейманян В. С. Краснодар : Краснодарский филиал ВНИИПРХ, 1980. 10 с.
 15. Гайдей О. С. Епізоотологічний моніторинг вірусної геморагічної септицемії форелі та розробка засобів діагностики : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. вет. наук. Харків : Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини, 2011. 20 с.
 16. Головин П. П. Временная методика определения экономической эффективности лечебно-профилактических и оздоровительных мероприятий в рыбоводных хозяйствах. Москва : ВНИИПРХ., 1986. 12 с.
 17. Головина Н. А., Головин П. П., Ванятинский В. Ф. К вопросу о диагностике дактилогироза карпа // Сборник научных трудов ВНИИПРХ. 1987. Вып. 50. С. 47—56.
 18. Гончаров Г. Д. Лабораторная диагностика болезней рыб. Москва : Колос, 1973. 120 с.
 19. Грициняк І. І., Тушницька Н. Й., Матвієнко Н. М. Діагностика, лікування та заходи профілактики асоційованої форми краснухи коропа : методичні рекомендації. Київ, 2011. 18 с.
 20. Давыдов О. Н. К методике содержания в искусственных средах паразитических червей рыб // Гидробиологический журнал. 1970. Т. 6, № 3. С. 122—125.
 21. Давыдов О. Н. Метод оценки действия различных веществ в модельной системе гельминт — кишечник // Гидробиологический журнал. 1976. Т. 12,

- № 6. С. 100—102.
22. Давыдов О. Н., Абрамов А. В., Темниханов Ю. Д. Ветеринарно-санитарный контроль пищевых гидробионтов. Черкассы : АНТ, 2007. 457 с.
 23. Екологічно безпечні методи боротьби з псевдомонозами прісноводних риб / Матвієнко Н. М. та ін. // Науковий вісник ЛНУВМтаБТ ім. С. З. Гжицького. 2007. Т. 9, № 4(35), ч. 1. С. 109—111.
 24. Енгашев В. Г. Прижизненный метод диагностики болезней рыб // Рыбоводство и рыболовство. 1975. № 2. С. 48—49.
 25. Заботкина Е. А. Использование гистологических биомаркеров для диагностики патоморфологических изменений в иммунокомпетентных органах // Аквакультура и интегрированные технологии: проблемы и возможности : Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 60-летию Московской рыбоводно-мелиоративной опытной станции и 25-летию ее реорганизации в ГНУ ВНИИР, Москва, 11-13 апр. 2005 г. : матер. Т. 3. Москва, 2005. С. 161—164.
 26. Застосування полімеразної ланцюгової реакції для діагностики лімфосаркоматозу щук Київського та Канівського водосховищ / Бучацький Л. П. та ін. // Рибгосподарська наука України. 2007. № 1. С. 60—64.
 27. Збірник нормативно-технологічної документації по діагностиці хвороб харчових гідробіонтів / упоряд. Дроник В. С. та ін. Київ : ІНКОС, 2013. 342 с.
 28. Здоровая рыба. Профилактика, диагностика и лечение болезней / Рахконен Р. и др. Хельсинки : НИИ охотничьего и рыбного хозяйства, 2000. 161 с.
 29. Иванова Н. Т. Метод морфологического анализа крови в ихтиопатологических исследованиях // Известия ГосНИОРХ. 1976. Т. 105. С. 105—108.
 30. Инвазионные болезни рыб : методические рекомендации по вопросам диагностики. Белая Церковь, 1986. 16 с.
 31. Инструкции о мероприятиях по борьбе с бранхиомикозом, ихтиофтириозом, кавиозом, кариофиллезом и ботриоцефалезом рыб. Москва : Колос, 1965. 15 с.
 32. Инструкция о мероприятиях по борьбе с костиозом, хилодонеллезом, гиродактилезом и дактилогирозом рыб в прудовых хозяйствах. Москва : Колос, 1966. 19 с.
 33. Инструкция по биологическому методу борьбы с постодиплостомозом и диплостомозом пресноводных рыб. Краснодар : Краснодарский филиал ВНИИПРХ, 1985. 10 с.
 34. Кальниболоцкий А. А. Основы методики определения ущерба, причиняемого рыбному хозяйству болезнями рыб // Известия ГосНИОРХ. 1976. Т. 105. С. 127—129.
 35. Канаев А. Методы диагностических исследований в ихтиопатологии // Рыбоводство и рыболовство. 1986. № 6. С. 18—19.
 36. Каріофілоз коропа та заходи боротьби з ним. Львів : Львівське обл. управління сільського господарства, 1961. 8 с.
 37. Козій М. С. Використання новітніх гістологічних методик для діагностики гельмінтних захворювань риб // Таврійський науковий вісник. 2008. Вип. 59. С. 113—116.
 38. Лабораторний практикум в біології, патології та ветсанекспертизи прісноводних риб : уч. посібник. Біла Церква : Білоцерківський с/г ін-т ; Інститут рибного господарства УААН, 1994. 120 с.
 39. Лабораторні методи досліджень у біології, тваринництві та ветеринарній медицині : довідник / ред. Влізло В. В. Львів : СПОЛОМ, 2012. 764 с.

40. Литвиненко В. В. Метод получения негативных колоний, образуемых рабдовирусом карпа // Рыбное хозяйство. 1982. Вып. 35. С. 63—65.
41. Лосев А. А., Овчаренко Н. А. Методические основы изучения кровяных паразитов рыб // Гидробиологический журнал. 2003. Т. 40, № 6. С. 105—114.
42. Маркевич А. П. Методика и техника паразитологического обследования рыб. Киев : КГУ, 1950. 23 с.
43. Метод полиэтилгликолевой преципитации связанного конъютина для определения иммунных комплексов / Корниенко Г. Г. и др. // Физиолого-биохимические и генетические исследования ихтиофауны Азово-Черноморского бассейна. Методическое руководство. Ростов-на-Дону : Эверест, 2005. С. 17—18.
44. Методика постановки биологической пробы в ихтиопатологии. Методы диагностики отравлений рыб в водоемах. Москва : Всесоюзная Академия сельскохозяйственных наук имени В. И. Ленина, 1971. 34 с.
45. Методические рекомендации по борьбе с болезнями рыб в бассейнах и садках на теплых водах / сост. Осадчая Е. Ф., Просьяная В. В. Киев : УкрНИИРХ, 1981. 15 с.
46. Методические рекомендации по патоморфологической и гистохимической диагностике краснухи карпов / Руденко А. П., Яцышин А. И. Киев, 1982. 8 с.
47. Методические указания по бактериологическому исследованию воды и гидробионтов при заболеваниях рыб, вызываемых вибрионами. Методические указания по приготовлению культуры клеток гонад карпа (серебряного карася) и ее применению при вирусологических болезнях рыб. Москва : Колос, 1976. 17 с.
48. Методические указания по борьбе с дактилогирозом карпа в прудовых хозяйствах / сост. Бауэр О. Н. Ленинград : ГосНИОРХ, 1959. 15 с.
49. Методические указания по определению антигенов эритроцитов рыб с помощью изоиммунных антител / Сахаров Р. С. и др. // Сборник научно-технологической и методической документации по аквакультуре. Москва : ВНИРО, 2001. С. 165—176.
50. Методичні вказівки щодо лабораторної діагностики вірусних хвороб риб / Бучацький Л. П. та ін. Київ : Інститут рибного господарства НААН, 2009. 15 с.
51. Методичні рекомендації щодо молекулярно-біологічної діагностики вірусу інфекційного панкреатичного некротичного некрозу форелі / Матвієнко Н. М., Рудь Ю. П., Бучацький Л. П. Київ : Інститут рибного господарства НААН, 2015. 22 с.
52. Микробиологические и вирусологические методы исследований в ветеринарной медицине : справочное пособие / Головкин А. Н. и др. Харьков : НТМТ, 2007. 512 с.
53. Молекулярно-генетичні методи діагностики у ветеринарній медицині та біотехнології / Герілович А. П. та ін. Київ : СТ-друк, 2014. 286 с.
54. Наконечная М. Г. Методика получения сыворотки крови от эмбрионов крупного рогатого скота для вирусологических исследований в ихтиопатологии // Рыбное хозяйство. 1978. Вып. 26. С. 76—78.
55. Низова Г. А. Методы паразитологического исследования рыб и других гидробионтов // Методы рыбохозяйственных и природоохранных исследований в Азово-Черноморском бассейне : сборник научно-методических работ. Краснодар : АзНИИРХ, 2005. С. 316—329.

56. Нормативно-правові акти з питань поліпшення роботи по профілактиці, діагностиці та боротьбі з хворобами риб. Київ : Державний департамент ветеринарної медицини, 2003. 50 с.
57. Овчаренко Н. А. Новые и модифицированные методы исследования микроспоридий водных животных (обзор) // Гидробиологический журнал. 2002. Т. 39, № 1. С. 62—72.
58. Ожередова Н. А. Цитробактериоз у карповых рыб: распространение, клинко-морфологические изменения, диагностика // Рыбное хозяйство. 2006. № 2. С. 77—78.
59. Осадчая Е. Ф. Изыскание путей получения однослойных клеточных культур из тканей карпа и возможностей их применения для диагностики некоторых болезней рыб : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. биол. наук. Киев, 1965. 20 с.
60. Осадчая Е. Ф., Наконечная М. Г., Литвиненко В. В. Консервирование вирусов, выделенных от рыб, методом лиофилизации // Рыбное хозяйство. 1980. Вып. 30. С. 87—89.
61. Паразитологическое исследование рыб : методическое пособие / Чернышева Н. Б. и др. Санкт-Петербург : ГосНИОРХ, 2009. 20 с.
62. Посібник по діагностиці хвороб риб / ред. Вербицький П. І. Київ : Арт Ек, 2005. 160 с.
63. Пронина Г. И. Использование цитохимических методов для определения фагоцитарной активности клеток крови и гемолимфы разных видов гидробионтов для оценки состояния их здоровья // Известия Оренбургского государственного университета. 2008. Т. 4, № 20-1. С. 160—162.
64. Рауцкис Э. Ю. Методические рекомендации по эколого-фаунистическому исследованию зараженности паразитами рыба и других видов проходных рыб на протяжении их ареалов // Типовые методики исследования продуктивности видов рыб в пределах их ареалов. Ч. 3. Вильнюс : Институт зоологии и паразитологии АН Литовской ССР, 1978. С. 83—85.
65. Рекомендации по диагностике и профилактике филометраидоза карпа : методический материал / Секретарюк К. В., Пирус Р. И. Львов : Львовское отделение Украинского научно-исследовательского института рыбного хозяйства ; Львовский Ордена Трудового красного знамени зооветеринарный институт, 1984. 16 с.
66. Рекомендації з профілактики кормових токсикозів та захворювань каналного сома поліетіологічної природи при індустріальному вирощуванні в тепловодних рибних господарствах / Вовк Н. І., Просяна В. В., Сидоров М. А. Київ : Інститут рибного господарства УААН, 1996. 3 с.
67. Рудь Ю. П. Ідентифікація грамнегативних бактерій у риб методом ПЛР-ПДРФ гену 16S rPNC // Рибогосподарська наука України. 2013. № 1. С. 80—86.
68. Рудь Ю. П., Бучацький Л. П. Ампліфікація гену тимідинкінази як зручний метод діагностики ДНК-вірусів риб // Рибне господарство. 2009. Вип. 67. С. 175—178.
69. Рудь Ю. П., Жук Л. В., Владимирський І. Б. Використання мультиплексної полімеразної ланцюгової реакції в експрес-діагностиці інфекційних захворювань риб // Рибогосподарська наука України. 2012. № 3/4. С. 59—62.
70. Рудь Ю. П., Циганок І. О. Молекулярна діагностика *Yersinia ruckeri* // Рибогосподарська наука України. 2014. № 2. С. 69—78.

71. Сборник научно-технологической и методической документации по аквакультуре в Беларуси за период с 2006 по 2018 годы. Минск : Институт рыбного хозяйства НАН Беларуси, 2018. 374 с.
72. Сборник нормативных документов по профилактике и борьбе с инфекционными и инвазионными болезнями прудовых рыб / Сулейманян В. С., Панасенко В. В., Денисов А. И. Краснодар : Краснодарский филиал ВНИИПРХ, 1983. 40 с.
73. Сборник правил, инструкций и наставлений по борьбе с болезнями рыб. Рыбное : ВНИИПРХ, 1972. 214 с.
74. Седов В. А., Зимин Н. Л., Сапожников Г. И. Организация диагностики болезней рыб: состояние и перспективы // Проблемы охраны здоровья рыб в аквакультуре : науч.-практ. конф. : тезисы докл. Москва : Россельхозакадемия, 2000. С. 19—20.
75. Секретарюк К. В. Лабораторна діагностика інвазійних хвороб риб. Москва : Универсум Паблішинг, 2001. 204 с.
76. Секретарюк К. В., Тафійчук Р. І. Цитогенетичний (метафазний) метод дослідження соматичних клітин коропа // Проблеми аквакультури і функціонування водних екосистем : Міжнарод. науч.-практ. конф. молодих учених, 25-28 февр. 2002 г. : матер. Київ : Інститут рыбного господарства УААН ; Національний аграрний університет, 2002. С. 123—124.
77. Сучасні методи молекулярної діагностики захворювань риб (огляд) / Залойло О. В., Рудь Ю. П., Залойло І. А., Грициняк І. І. // Рибогосподарська наука України. 2016. № 2. С. 48—64.
78. Тимчасові рекомендації по профілактиці і боротьбі з ботріоцефальозом і каріофілозом короїв та їх диференціальна діагностика. Київ : Міністерство сільського господарства УРСР, 1960. 6 с.
79. Физиологические экспресс-методы диагностики болезней рыб / Давыдов О. Н. и др. // Гидробиологический журнал. 2000. Т. 36, № 4. С. 99—110.
80. Шергин Ю. К., Егосин И. С., Бричук П. Ф. Дерматофибросаркома у судаков и ее диагностика // Ветеринария. 1972. № 5. С. 78—79.
81. Щелкунов И. С. Генно-инженерные вакцины рыб: итоги первых двенадцати лет исследований по созданию противорабдовирусных вакцин // Сборник научных трудов ГосНИОРХ. 2001. Вып. 329. С. 54—66.
82. Щелкунов И. С. Разработка методики очистки иридовируса карпа // Сборник научных трудов ВНИИПРХ. 1984. Вып. 40. С. 3—12.
83. Ёун А. И., Лулла А. В. Диагностика и лечение вибриоза рыб // Ветеринария. 1983. № 7. С. 43—44.
84. Экспресс-диагностика болезней рыб / Давыдов О. Н. и др. Киев : Інститут зоології НАНУ, 2001. 168 с.
85. Юришинець В. І. Методи іхтіопаразитологічних досліджень // Методи гідроекологічних досліджень поверхневих вод / Арсан О. М. та ін. Київ : Логос, 2006. С. 143—148.
86. Ящук В. Д. О диагностике ботриоцефалеза рыб // Ветеринария. 1974. № 10. С. 88—89.

REFERENCES

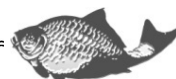
1. Arshanitsa, N. M. (1970). Voprosy epizootologii, diagnostiki i profilaktiki bolezni plavatel'nogo puzyrya karpa. *Extended abstracts of candidate's thesis*. Leningrad.

2. Arshanitsa, N. M. (1969). Epizootologiya i metody diagnostiki bolezni plavatel'nogo puzyrya karpov. *Izvestiya GosNIORKh*, 65, 245-252.
3. Arshanitsa, N. M., & Lyashenko, O. A. (2007). Patologoanatomicheskii metod issledovaniya toksikozov ryb. *Ratsional'noe ispol'zovanie presnovodnykh ekosistem - perspektivnoe napravlenie realizatsii natsional'nogo proekta "Razvitie APK": Mezhdunar. nauch.-prakt. konf., 17-19 dek. 2007 g.: mater. i dokl.* Moskva: Rossel'khozakademiya, 112-115.
4. Asadchaya, R. L. (2004). Ekspres-diagnostika i sposoby profilaktiki bakterial'nykh infektsiy rastitel'noyadnykh ryb. *Rybne gospodarstvo*, 63, 7-9.
5. Bauer, O. N., & Lopukhina, A. M. (1974). Metodika izucheniya vliyaniya parazitov na produktivnost' ryb v predelakh areala. *Tipovye metodiki issledovaniya produktivnosti vidov ryb v predelakh ikh arealov*. Ch. 1. Vil'nyus: Mintis, 132-141.
6. Voronin, V. N., et al. (2011). *Bolezni ryb v akvakul'ture Rossii: prakticheskoe rukovodstvo*. Sankt-Peterburg: GosNIORKh.
7. Borisova, M. N., Skachkov, D. P., & Skvortsova, F. K. (2009). Filometroidoz karpov: epizootologiya, diagnostika, metody lecheniya i profilaktika. *Rybnoe khozyaystvo*, 1, 89-91.
8. Banina, N. N. (Comp.). (1979). *Bor'ba s apiozomozom i epistilozom ryb pri iskusstvennom vyrashchivanii: metodicheskie ukazaniya*. Leningrad: GosNIORKh.
9. Breev, K. A. (1976). Primenenie matematicheskikh metodov v parazitologii. *Izvestiya GosNIORKh*, 105, 109-126.
10. Vashchenko, A. V., & Mokrieva, N. B. (2002). Polimerazna lantsyugova reaktsiya - perspektivniy metod diagnostyky infektsiynykh khvorob obektiv akvakul'tury. *Problemy akvakul'tury i funktsionirovaniya vodnykh ekosistem: Mezhdunar. nauch.-prakt. konf. molodykh uchenykh, 25-28 fevr. 2002 g.: mater.* Kiev: Institut rybnogo khozyaystva UAAN; Natsional'nyy agrarnyy universitet, 145-146.
11. Vashchenko, A. V., & Kharkavlyuk, N. Ie. (2008). Metody vidilennya fagiv *Pseudomonas* vid ryb riznykh regioniv Ukrainy. *Rybohospodarska nauka Ukrainy*, 4, 110-113.
12. Vladimirov, V. L. (1969). Metod dlitel'noy zaderzhki antibiotikov v organizme ryb. *Izvestiya GosNIORKh*, 69, 76-82.
13. *Vremennaya instruktsiya o meropriyatiyakh po preduprezhdeniyu i likvidatsii bolezney prudovykh ryb.* (1958). Kishinev: Ministerstvo sel'skogo khozyaystva MSSR.
14. Panasenko, V. V., Afanas'ev, V. I., & Suleymanyan, V. S. (Comp.). (1980). *Vremennyye rekomendatsii po profilaktike protozoynykh bolezney ryb*. Krasnodar: Krasnodarskiy filial VNIIPRKh.
15. Gaydey, O. S. (2011). Epizootologichniy monitoring virusnoii gemoragichnoii septitseмии foreli ta rozrobka zasobiv diagnostiki. *Extended abstracts of candidate's thesis*. Kharkiv: Institut eksperimental'noii i klinichnoii veterinarnoi meditsini.
16. Golovin, P. P. (1986). *Vremennaya metodika opredeleniya ekonomicheskoy effektivnosti lechebno-profilakticheskikh i ozdorovitel'nykh meropriyatiy v rybovodnykh khozyaystvakh*. Moskva: VNIIPRKh.
17. Golovina, N. A., Golovin, P. P., & Vanyatinskiy, V. F. (1987). K voprosu o diagnostike daktilogiroza karpa. *Sbornik nauchnykh trudov VNIIPRKh*, 50, 47-56.
18. Goncharov, G. D. (1973). *Laboratornaya diagnostika bolezney ryb*. Moskva: Kolos.

19. Hrytsyniak, I. I., Tushnits'ka, N. Y., & Matvienko, N. M. (2011). *Diagnostika, likuvannya ta zakhodi profilaktiki asotsiyovanoi formi krasnukhi koropa: metodichni rekomendatsii*. Kyiv.
20. Davydov, O. N. (1970). K metodike sodержaniya v iskusstvennykh sredakh paraziticheskikh chervey ryb. *Gidrobiologicheskyy zhurnal*, 6, 3, 122-125.
21. Davydov, O. N. (1976). Metod otsenki deystviya razlichnykh veshchestv v model'noy sisteme gel'mint - kishechnik. *Gidrobiologicheskyy zhurnal*, 12, 6, 100-102.
22. Davydov, O. N., Abramov, A. V., & Temnikhanov, Yu. D. (2007). *Veterinarno-sanitarnyy kontrol' pishchevykh gidrobiontov*. Cherkassy: ANT.
23. Matvienko, N. M., et al. (2007). Ekologichno bezpechni metodi borot'bi z psevdomonozami prysnovodnykh ryb. *Naukovyi visnyk LNUVM ta BT im. S. Z. Gzhytskogo*, 9, 4(35), 1, 109-111.
24. Engashev, V. G. (1975). Prizhiznennyy metod diagnostiki bolezney ryb. *Rybovodstvo i rybolovstvo*, 2, 48-49.
25. Zabotkina, E. A. (2005). Ispol'zovanie gistologicheskikh biomarkerov dlya diagnostiki patomorfologicheskikh izmeneniy v immunokompetentnykh organakh. *Akvakul'tura i integrirovannyye tekhnologii: problemy i vozmozhnosti: Mezhdunar. nauch.-prakt. konf., posvyashch. 60-letiyu Moskovskoy rybovodno-meliorativnoy opyt'noy stantsii i 25-letiyu ee reorganizatsii v GNU VNIIR, Moskva, 11-13 apr. 2005 g.: mater.* (Vol. 3). Moskva, 161-164.
26. Buchats'kiy, L. P., et al. (2007). Zastosuvannya polimeraznoi lantsyugovoi reaktsii dlya diagnostiki limfosarkomatozu shchuk Kyivs'kogo ta Kanivs'kogo vodoshkovichch. *Rybohospodarska nauka Ukrainy*, 1, 60-64.
27. Dronik, V. S., et al. (2013). *Zbirnyk normativno-tekhnologichnoi dokumentatsii po diagnostitsi khvorob kharchovikh gidrobiontiv*. Kyiv: INKOS.
28. Rakhkonen, R., et al. (2000). *Zdorovaya ryba. Profilaktika, diagnostika i lechenie bolezney*. Khel'sinki: NII okhotnich'ego i rybnogo khozyaystva.
29. Ivanova, N. T. (1976). Metod morfologicheskogo analiza krovi v ikhtopatologicheskikh issledovaniyakh. *Izvestiya GosNIORKh*, 105, 105-108.
30. *Invazionnye bolezni ryb: metodicheskie rekomendatsii po voprosam diagnostiki*. (1986). Belaya Tserkov'.
31. *Instruktsii o meropriyatiyakh po bor'be s brankhiomikozom, ikhtioftiriozom, kaviozom, kariofillezom i botriotsefalezom ryb*. (1965). Moskva: Kolos.
32. *Instruktsiya o meropriyatiyakh po bor'be s kostiozom, khilodonellezom, girodaktilezom i daktilogirozom ryb v prudovykh khozyaystvakh*. (1966). Moskva: Kolos.
33. *Instruktsiya po biologicheskomu metodu bor'by s postodiplostomozom i diplostomozom presnovodnykh ryb*. (1985). Krasnodar: Krasnodarskiy filial VNIIPRKH.
34. Kal'nibolotskiy, A. A. (1976). Osnovy metodiki opredeleniya ushcherba, prichinyaemogo rybnomu khozyaystvu boleznyami ryb. *Izvestiya GosNIORKh*, 105, 127-129.
35. Kanaev, A. (1986). Metody diagnosticheskikh issledovaniy v ikhtopatologii. *Rybovodstvo i rybolovstvo*, 6, 18-19.
36. *Kariofil'oz koropa ta zakhodi borot'bi z nim*. (1961). L'viv: L'vivs'ke obl. upravlinnya sil'skogo gospodarstva.
37. Koziy, M. S. (2008). Viktoristannya novitnykh gistologichnykh metodik dlya diagnostiki gel'mintnykh zakhvoryuvan' ryb. *Tavriys'kiy naukoviy visnyk*, 59, 113-116.
38. *Laboratorniy praktikum v biologiii, patologiii ta vetsanekspertizi prysnovodnykh*

- rib: uch. posibnik.* (1994). Bila Tserkva: Bilotserkivskiy s/g in-t; Institut ribnogo gospodarstva UAAN.
39. *Laboratorni metody doslidzhen' u biologii, tvarynnitstvi ta veterinarniy medytsyni: dovidnik.* (2012). L'viv: SPOLOM.
40. Litvinenko, V. V. (1982). Metod polucheniya negativnykh koloniy, obrazuemykh rabdovirusom karpa. *Rybnoe khozyaystvo*, 35, 63-65.
41. Losev, A. A., & Ovcharenko, N. A. (2003). Metodicheskie osnovy izucheniya krovyanykh parazitov ryb. *Gidrobiologicheskyy zhurnal*, 40, 6, 105-114.
42. Markevich, A. P. (1950). *Metodika i tekhnika parazitologicheskogo obsledovaniya ryb.* Kiev: KGU.
43. Kornienko, G. G., et al. (2005). Metod polietilglikolevoy pretsipitatsii svyazannogo kongyutina dlya opredeleniya immunnykh kompleksov. *Fiziologo-biokhimicheskie i geneticheskie issledovaniya ikhtiofauny Azovo-Chernomorskogo basseyna. Metodicheskoe rukovodstvo.* Rostov-na-Donu: Everest, 17-18.
44. *Metodika postanovki biologicheskoy proby v ikhtiopatologii. Metody diagnostiki otravleniy ryb v vodoemakh.* (1971). Moskva: Vsesoyuznaya Ordena Lenina akademiya sel'skokhozyaystvennykh nauk imeni V. I. Lenina.
45. Osadchaya, E. F., & Prosyanyaya, V. V. (Comp.). (1981). *Metodicheskie rekomendatsii po bor'be s boleznyami ryb v basseynakh i sadkakh na teplykh vodakh.* Kiev: UkrNIIRKh.
46. Rudenko, A. P., & Yatsyshin, A. I. (1982). *Metodicheskie rekomendatsii po patomorfologicheskoy i gistokhimicheskoy diagnostike krasnukhi karpov.* Kiev.
47. *Metodicheskie ukazaniya po bakteriologicheskomu issledovaniyu vody i gidrobiontov pri zabolevaniyakh ryb, vyzvaemykh vibrionami. Metodicheskie ukazaniya po prigotovleniyu kul'tury kletok gonad karpa (serebryanogo karasya) i ee primeneniyu pri virusologicheskikh boleznyakh ryb.* (1976). Moskva: Kolos.
48. Bauer, O. N. (Comp.). (1959). *Metodicheskie ukazaniya po bor'be s daktilogirozom karpa v prudovykh khozyaystvakh.* Leningrad: GosNIORKh.
49. Sakharov, R. S., et al. (2001). Metodicheskie ukazaniya po opredeleniyu antigenov eritrotsitov ryb s pomoshch'yu izoimmunnykh antitel. *Sbornik nauchno-tekhnologicheskoy i metodicheskoy dokumentatsii po akvakul'ture.* Moskva: VNIRO, 165-176.
50. Buchats'kiy, L. P., et al. (2009). *Metodychni vkazivki shchodo laboratornoi diagnostyky virusnykh khvorob ryb.* Kyiv: Institut ribnogo gospodarstva NAAN.
51. Matvienko, N. M., Rud', Yu. P., & Buchats'kiy, L. P. (2015). *Metodychni rekomendatsii shchodo molekulyarno-biologichnoyi diagnostiki virusu infektsiynogo pankreatichnogo nekrotichnogo nekrozu foreli.* Kyiv: Instytut rybnogo gospodarstva NAAN.
52. Golovko, A. N., et al. (2007). *Mikrobiologicheskije i virusologicheskije metody issledovaniy v veterinarnoy meditsine: spravochnoe posobie.* Khar'kov: NTMT.
53. Gerilovych, A. P., et al. (2014). *Molekulyarno-genetichni metody diagnostyky u veterinarniy meditsini ta biotekhnologii.* Kyiv: ST-druk.
54. Nakonechnaya, M. G. (1978). Metodika polucheniya syvorotki krovi ot embrionov krupnogo rogatogo skota dlya virusologicheskikh issledovaniy v ikhtiopatologii. *Rybnoe khozyaystvo*, 26, 76-78.
55. Nizova, G. A. (2005). Metody parazitologicheskogo issledovaniya ryb i drugikh gidrobiontov. *Metody rybkhozyaystvennykh i prirodookhrannykh issledovaniy v Azovo-Chernomorskom basseyne: sbornik nauchno-metodicheskikh rabot.* Krasnodar: AzNIIRKh, 316-329.

56. *Normatyvno-pravovi akty z pytan' polipshennya roboty po profilaktitsi, diagnostitsi ta borot'bi z khvorobamy ryb.* (2003). Kyiv: Derzhavniy departament veterinarnoi meditsyny.
57. Ovcharenko, N. A. (2002). Novye i modifitsirovannyye metody issledovaniya mikrosporidiy vodnykh zhivotnykh (obzor). *Gidrobiologicheskyy zhurnal*, 39, 1, 62-72.
58. Ozheredova, N. A. (2006). Tsitrobakterioz u karpovykh ryb: rasprostranenie, kliniko-morfologicheskyye izmeneniya, diagnostika. *Rybnoe khozyaystvo*, 2, 77-78.
59. Osadchaya, E. F. (1965). Izyskanie putey polucheniya odnosloynnykh kletochnykh kul'tur iz tkaney karpa i vozmozhnostey ikh primeneniya dlya diagnostiki nekotorykh bolezney ryb. *Extended abstracts of candidate's thesis.* Kiev.
60. Osadchaya, E. F., Nakonechnaya, M. G., & Litvinenko, V. V. (1980). Konservirovanie virusov, vydelennykh ot ryb, metodom liofilizatsii. *Rybnoe khozyaystvo*, 30, 87-89.
61. Chernysheva, N. B., et al. (2009). *Parazitologicheskoe issledovanie ryb: metodicheskoe posobie.* Sankt-Peterburg: GosNIORKh.
62. Verbits'kiy, P. I. (Ed.). (2005). *Posibnyk po diagnostytsi khvorob ryb.* Kyiv: Art Ek.
63. Pronina, G. I. (2008). Ispol'zovanie tsitokhimicheskikh metodov dlya opredeleniya fagotsitarnoy aktivnosti kletok krovi i gemolimfy raznykh vidov gidrobiontov dlya otsenki sostoyaniya ikh zdorov'ya. *Izvestiya Orenburgskogo gosudarstvennogo universiteta*, 4, 20-1, 160-162.
64. Rautskis, E. Yu. (1978). Metodicheskie rekomendatsii po ekologo-faunisticheskomu issledovaniyu zarazhennosti parazitami rybtsa i drugikh vidov prokhodnykh ryb na protyazhenii ikh arealov. *Tipovyye metodiki issledovaniya produktivnosti vidov ryb v predelakh ikh arealov.* Ch. 3. Vil'nyus: Institut zoologii i parazitologii AN Litovskoy SSR, 83-85.
65. Sekretaryuk, K. V., & Pirus, R. I. (1984). *Rekomendatsii po diagnostike i profilaktike filometroidoza karpa: metodicheskyy material.* L'vov.
66. Vovk, N. I., Prosyana, V. V., & Sidorov, M. A. (1996). *Rekomendatsii z profilaktiki kormovykh toksikoziv ta zakhvoryuvan' kanal'nogo soma polietiologichnoyi prirodi pri industrial'nomu viroshchuvanni v teplovodnikh ribnikh gospodarstvakh.* Kyiv: Institut ribnogo gospodarstva UAAN.
67. Rud', Yu. P. (2013). Identifikatsiya gramnegativnykh bakteriy u rib metodom PLR-PDRF genu 16S rRNK. *Rybohospodarska nauka Ukrainy*, 1, 80-86.
68. Rud', Yu. P., & Buchats'kiy, L. P. (2009). Amplifikatsiya genu timidinkinazy yak zruchniy metod diagnostiki DNK-virusiv rib. *Rybne gospodarstvo*, 67, 175-178.
69. Rud', Yu. P., Zhuk, L. V., & Vladimirs'kiy, I. B. (2012). Vykoristannya mul'tipleksnoyi polimeraznoyi lantsyugovoii reaktsii v ekspres-diagnostitsi infektsiynykh zakhvoryuvan' ryb. *Rybohospodarska nauka Ukrainy*, 3/4, 59-62.
70. Rud', Yu. P., & Tsiganok, I. O. (2014). Molekulyarna diagnostika *Yersinia ruckeri*. *Rybohospodarska nauka Ukrainy*, 2, 69-78.
71. *Sbornik nauchno-tekhnologicheskoy i metodicheskoy dokumentatsii po akvakuljture v Belarusi za period s 2006 po 2018 gody.* (2018). Minsk: Instytut rybnogo khoziaystva NAN Belarusi.
72. Suleymanyan, V. S., Panasenko, V. V., & Denisov, A. I. (1983). *Sbornik normativnykh dokumentov po profilaktike i bor'be s infektsionnymi i invazionnymi boleznyami prudovykh ryb.* Krasnodar: Krasnodarskiy filial VNIIPRKh.
73. *Sbornik pravil, instruksiy i nastavleniy po bor'be s boleznyami ryb.* (1972). Rybnoe: VNIIPRKh.

74. Sedov, V. A., Zimin, N. L., & Sapozhnikov, G. I. (2000). Organizatsiya diagnostiki bolezney ryb: sostoyanie i perspektivy. *Problemy okhrany zdorov'ya ryb v akvakul'ture: nauch.-prakt. konf.: tezisy dokl.* Moskva: Rossel'khozakademiya, 19-20.
75. Sekretaryuk, K. V. (2001). *Laboratorna diagnostika invazyivnykh khvorob ryb.* Moskva: Universum Publishing.
76. Sekretaryuk, K. V., & Tafiychuk, R. I. (2002). Tsitogenetichniy (metafazniy) metod doslidzhennya somatichnikh klitin koropa. *Problemy akvakul'tury i funktsionirovaniya vodnykh ekosistem: Mezhdunar. nauch.-prakt. konf. molodykh uchenykh, 25-28 fevr. 2002 g.: mater.* Kiev: Institut rybnogo khozyaystva UAAN; Natsional'nyy agrarnyy universitet, 123-124.
77. Zaloiiilo, O. V., Rud', Yu. P., Zaloiiilo, I. A., & Hrytsyniak, I. I. (2016). Suchasni metodi molekulyarnoi diagnostiki zakhvoryuvan' rib (oglyad). *Rybohospodarska nauka Ukrainy, 2*, 48-64.
78. *Timchasovi rekomendatsii po profilaktitsi i borot'bi z botriotsefal'ozom i kariofil'ozom koropiv ta iikh diferentsial'na diagnostika.* (1960). Kyiv: Ministerstvo sil'skogo gospodarstva URSR.
79. Davydov, O. N., et al. (2000). Fiziologicheskie ekspres-metody diagnostiki bolezney ryb. *Gidrobiologicheskyy zhurnal, 36, 4*, 99-110.
80. Shergin, Yu. K., Egoshin, I. S., & Brichuk, P. F. (1972). Dermatofibrosarkoma u sudakov i ee diagnostika. *Veterinariya, 5*, 78-79.
81. Shchelkunov, I. S. (2001). Genno-inzhenernye vaksiny ryb: itogi pervykh dvenadtsati let issledovaniy po sozdaniyu protivorabdovirusnykh vaksyn. *Sbornik nauchnykh trudov GosNIORKh, 329*, 54-66.
82. Shchelkunov, I. S. (1984). Razrabotka metodiki ochestki iridovirusa karpa. *Sbornik nauchnykh trudov VNIIPRKh, 40*, 3-12.
83. Yun, A. I., & Lullu, A. V. (1983). Diagnostika i lechenie vibrioza ryb. *Veterinariya, 7*, 43-44.
84. Davydov, O. N., et al. (2001). *Ekspres-diagnostika bolezney ryb.* Kiev: Institut zoologii NANU.
85. Yurishinets', V. I. (2006). Metody ikhtioparazitologichnikh doslidzhen'. *Metody gidroekologichnykh doslidzhen' poverkhnevyykh vod.* Kyiv: Logos, 143-148.
86. Yashchuk, V. D. (1974). O diagnostike botriotsefaleza ryb. *Veterinariya, 10*, 88-89.

TAPAS – міжнародний дослідницький проект

Пропонуємо ознайомитись та долучитись до **TAPAS (Tools for Assessment and Planning of Aquaculture Sustainability)**, що діє в межах програми Horizon 2020 з 2016 року. Його мета — консолідація стабільності європейської аквакультури шляхом розробки спеціальних підходів та умов, на основі всебічного аналізу всіх форм та типів ведення аквакультури, включно з марикультурою. Ключовою сферою діяльності є виявлення нормативних потреб існуючих й новітніх практик аквакультури. Більше інформації можна отримати, відвідавши **сайт: www.tapas-H2020.eu**.

Координатор проекту: Trevor Telfer, University of Stirling.

